

Jednu od najvećih zasluga za širenje reformacijskih ideja na području Rijeke i Kvarnera ima riječki kapetan Franjo Barbo, koji je u svom kaštelu u Kožljaku (Wachsenstein) napravio pravi reformatorski centar u Istri. Upravo je on zaslužan što se knjige i propagandni materijali širio Rijekom, Kvarnerom pa i Dalmacijom i na taj način dolazio do običnoga puka. Ovako je Pietro Manelfi opisao svoj posjet kaštelu ljeta 1551. g.: “U Kožljaku ima puno luterana s kojima sam ja razgovarao, najviše s gospodar Franjom i njegovim bratom i majkom. U svojoj kući ima mnogo luteranskih i heretičkih knjiga i mnogo Vergererijevih djela i još djela i knjiga fra Balda, luterana koji je kao heretik već mnogo godina zatočen u Veneciji.” Barbo je najvjerojatnije zaštićivao protestantske propovjednike i u Kastvu, koji je držao do 1582. g.

Na Cresu se istaknuo propovjednik fra Baldo Lupetina (1502. – 1556.). Optužen je da u svojim propovijedima iznosi protestantsko učenje, uhićen 1542. i osuđen na doživotnu robiju. Iz dopisa dužda Pietra Landa krčkom providuru Alojziju Pisanu, saznajemo da većina žitelja Krka «slijedi Lutherovu sektu».

Jednu od važnijih uloga u širenju reformacijskih ideja u Dalmaciji imali su riječki trgovci koji su trgujući sa Šibenikom, Trogicom i Dubrovnikom, te na taj način širili protestantski promidžbeni materijal. Jednu od najistaknutijih uloga u reformaciji Dalmacije imao je Rabljanin Markantun de Dominis (1560. – 1624.), splitski nadbiskup i pisac povijesno – teoloških djela s reformističkim prizvukom, koji je zbog svojih proturimskih stavova došao u inkvizicijski zatvor, gdje se razbolio i umro. Posmrtno je osuđen i spaljen na trgu Campo dei Fiori u Rimu.

